

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З ІНТЕРАКТИВНИМИ КАРТАМИ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ У СТАРШІЙ ШКОЛІ

Кириленко Анна Леонідівна

здобувач вищої освіти

Костюк Віталій Степанович

кандидат біологічних наук, доцент

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Інтерактивні засоби навчання сьогодні є невід'ємною частиною навчального процесу. Вони широко використовуються для формування теоретичних і практичних знань, умінь і світогляду, а також є основою для організації самостійної роботи студентів.

Сучасні навчальні програми з географії, як ті, що викладаються в школі, вимагають від учнів нових шляхів вивчення та засвоєння матеріалу, тим самим відходять від традиційних форм навчання.

Існує багато різних шляхів і засобів для підвищення якості освіти. Широко використовується, зокрема, інтерактивна візуалізація. Її функціональні можливості відрізняються залежно від мети навчання та особливостей застосування. Вона сприяє:

- формуванню нових знань і уявлень про географічні об'єкти, явища і процеси;
- конкретних прикладів теоретичних положень;
- розвитку в учнів навичок мислення та розуміння існуючих причинно-наслідкових зв'язків;
- є посібником для самостійних пізнавальних завдань;
- навчанні, повторенні, узагальненні, систематизації, порівнянні;
- контролю знань, умінь та навичок з географії.

Саме таким наочним посібником є інтерактивна карта. Вона відповідає всім перерахованим вище характеристикам.

Карти є життєво важливим елементом інтеграції фізичної, соціальної та економічної географії. Удосконалення картографічних знань і вмінь учнів є, безсумнівно, актуальним завданням сучасної шкільної географії. Тому використання тематичних карт на уроках географії завжди залишатиметься головним способом подачі інформації на заняттях з географії.

Карти – це особливий спосіб відображення дійсності у вигляді просторових

моделей, які містять багато інформації, необхідної для вивчення географії. Сучасні географічні дослідження неможливі без тематичних карт. Карти служать наочними посібниками, які допомагають вам вивчати та досліджувати території будь-якого розміру.

Цілями використання карт на уроках географії є:

- формування в учнів знань про карти, які є моделями земної поверхні, що відображають просторові та часові характеристики конкретних регіонів чи явищ;
- розвиток уміння використовувати карти як джерело знань;
- сприяння розумовому розвитку дітей (розвиток уяви, просторового мислення, абстрактного мислення) [2].

Методика навчання географії визначає три цілі, які мають бути досягнуті шляхом вивчення та використання географічних карт: Тобто навчання учнів розуміти, читати, знати карти.

Розуміти карти означає знати основні властивості географічних карт. Для досягнення цих цілей до шкільної програми були включені теми, які знайомили учнів з картами.

Читати карту означає вміти розпізнавати географічні об'єкти, зображені на карті. Процес читання карти дуже складний і має виконуватися в два етапи.

- 1 – вивчення пояснювальних засобів карти (назва, опис, масштаб);
- 2 – вивчення змісту карти.

Знати карту означає запам'ятати розташування, відносні розміри і форму об'єктів, які вивчаються на уроці географії, і чітко уявити їх по пам'яті.

Метою вивчення та роботи з картами є також набуття учнями навичок картографування.

Актуальним сьогодні є також інтегрування картографічних знань і компетентностей у шкільні навчальні програми з географії. Звичайно, і раніше вони займали особливе місце на уроках фізичної та соціально-економічної географії. Навіть були розроблені численні рекомендації, які мали на меті допомогти в засвоєнні концепцій та ідей щодо карт і розвинути індивідуальні навички роботи з картами (особливо використання різноманітних тематичних карт). Проте в умовах переходу до нової освітньої парадигми потребують перегляду питання місця, ролі та способу формування в учнів картографічних навичок не лише на уроках з географії, але й інших дисциплін.

Географія України – чи не єдиний навчальний предмет у ЗЗСО, який досконало поєднує знання з фізичної та соціально-економічної географії. Це дає змогу реалізувати концепцію органічної єдності географічної науки та взаємозалежності природи, людини та господарства не теоретично, а практично.

На додаток до великого розмаїття, у ході занять неминуче виникає необхідність використовувати різні карти з абсолютно різним змістом або порівнювати та аналізувати природу, населення, економіку та екологічні ситуації.

При вивченні економічної географії учні повинні навчитися аналізувати і читати соціально-економічні карти, встановлювати на комплексних тематичних картах залежність розміщення господарства від природних умов, зображувати на картах економіко-географічні особливості країн, регіонів, промислових

комплексів, міст, створювати на контурних картах картографічні схеми.

Під час фронтальної контрольної роботи учні можуть виконати додаткове завдання, самостійно працюючи перед дошкою на встановлення зв'язків між географічними об'єктами та їх розташуванням.

Тому для учнів використання географічних карт можна розглядати як заміну безпосереднього вивчення території країни та характеристик, притаманних цій території. При цьому розвивається і просторова уява учнів. Використовуючи навчальні карти, учні можуть вивчати явища за допомогою картографічних методів, якими вони можуть користуватися навіть після закінчення школи. Аналізуючи та порівнюючи вміст карток, учні використовують і розвивають навички логічного мислення. Тобто ми порівнюємо зв'язки між явищами, проводимо порівняння, виявляємо причинно-наслідкові зв'язки, робимо узагальнення. При вивченні географії більшість робіт учнів, у тому числі самостійних і творчих, мають картографічний характер.

Учителю слід пам'ятати, що уроки географії неможливо провести без використання картографічних матеріалів, які є вершиною географічних знань.

Список використаних джерел

1. Колотило В. Формування в учнів картографічної компетенції під час вивчення теми «Карти – джерела географічних знань, 8 клас» // Географія та основи економіки в школі. – 2011. – № 2. – С. 28-30.
 2. Левада О. М., Іванова В. М., Непша О. В. Формування картографічних компетентностей в шкільному курсі географії. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: «Педагогіка». – 2018. – №21. – С. 78–86.
 3. Назаренко Т. Г. Методика навчання географії України в загальноосвітніх навчальних закладах (особливості навчання) / Т. Г. Назаренко. – Х.: ВГ «Основа», 2016. – 112 с.
- Непша О.В., Опашко А.І., Рішко А.Р. Формування картографічних знань в шкільному курсі географії // Актуальні наукові дослідження в сучасному світі. – Переяслав, 2020. – Вип. 2(58). Ч. 6. – С.111-115.